

ثبت: ۷۳۱
اردیبهشت ۱۴۰۱
دوره یازدهم - سال دوم
مسلسل: ۱۸۲۳۱

اظهار نظر کارشناسی درباره:
« طرح فهرست قوانین و احکام نامعتبر در حوزه تأمین اجتماعی »

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

کد موضوعی: ۲۱۰
شماره مسلسل: ۱۸۲۳۱

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: اظهار نظر کارشناسی درباره: «طرح فهرست قوانین و احکام نامعتبر در حوزه تأمین اجتماعی»

نام دفتر: مطالعات اجتماعی

تهیه و تدوین کنندگان: علی خلیلی، سمیرا خوئینی

همکاران: رضا منوچهری راد، غلامرضا مهردل، سعید قاسمیان، رزاق صادق، علی اسدی

اظهار نظر کننده: حسین باقری زرین قبائی

ناظران علمی: وحید برسپاه، سامان یوسفوند، حسین بابایی مجرد، کمیل قیدرلو

ویراستار تخصصی: _____

ویراستار ادبی: _____

واژه‌های کلیدی:

۱. نسخ
۲. تنقیح
۳. احکام نامعتبر
۴. قانون تأمین اجتماعی

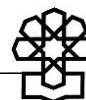

تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۳/۴

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	مقدمه
۱.....	اقدامات انجام شده در خصوص تهیه طرح
۳.....	بررسی کارشناسی
۲۱.....	جمع‌بندی و پیشنهاد

اظهار نظر کارشناسی درباره: «طرح فهرست قوانین و احکام نامعتبر در حوزه تأمین اجتماعی»

مقدمه

یکی از راه‌حل‌های رسیدن به سیاستگذاری صحیح، پالایش و تنقیح قوانین و مقررات جهت نیل به تسهیل امور، رفاه مردم و پیشرفت کشور است. طی این فرایند، قوانین و مقررات تاریخ گذشته، ناکارآمد، غیرمجمعی و موازی از طریق سازوکارهای اصلاح، حذف و بازنویسی محقق شده و مسیر برای سیاستگذاری مهیا می‌گردد. از منظر فنی برای انجام این کار می‌بایست در ابتدا قوانین و مقررات پراکنده، گردآوری، موضوع‌بندی و سپس تنقیح شوند. در این رابطه قانونگذار پیش از تصویب قوانین و مقررات جدید، حکم قانونی مورد بررسی را با نظام حقوقی موجود سنجیده و عدم تکرار و تناقض آن را احراز می‌نماید تا قبل از تصویب قانون تکراری اعراض شده و موارد نسخ به‌صراحت روشن گردند.

نظر به ضرورت تنقیح قوانین، قانون «تشکیل سازمان تنقیح و تدوین قوانین و مقررات کشور» در سال ۱۳۵۰ به تصویب رسید و متعاقب آن ساختار سازمانی مربوطه تأسیس شد. در ادامه طی اصلاحات ساختاری و با تصویب قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور در سال ۱۳۸۹ قانون مزبور نسخ و کارویژه شناسایی قوانین معتبر، منسوخ صریح و ضمنی، قوانین معارض و مغایر با یکدیگر یا قوانین موضوعاً منتفی شده، جهت اقدام قانونی برعهده معاونت قوانین مجلس شورای اسلامی گذاشته شد. معاونت مذکور در راستای اجرایی نمودن ماده (۳) این قانون، پایش قوانین موجود کشور را در دستور کار قرار داده و ماحصل آن در حوزه تأمین اجتماعی منتج به ارائه طرح «فهرست قوانین و احکام نامعتبر در حوزه تأمین اجتماعی» شده است که طی ماده‌واحد این طرح، ۷۳ عنوان قانون نسخ خواهد شد. گزارش حاضر، با پیش رو قرار دادن قوانین مربوطه و بهره‌گیری از نظرات کارشناسی، طرح مزبور را از زوایای مختلف بررسی کرده و وضعیت اقدامات صورت‌گرفته در طرح را با اهداف تصریح شده در قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور^۱ مورد ارزیابی قرار خواهد داد.

اقدامات انجام شده در خصوص تهیه طرح

امر تأمین اجتماعی به‌لحاظ وجود تغییرات مداوم در بازار کار و تغییر وضعیت بیمه‌شده‌ها موضوعی است که همواره با شرایط و ضوابط جدید مواجه است. به جهت دشواری دسترسی به مصوبات معتبر، وجود تفاسیر متفاوت از مصوبات با موضوع واحد که منجر به چالش در اجرای قوانین و مقررات و احقاق حقوق مردم در حوزه تأمین اجتماعی شده است، ضرورت تنقیح قوانین در این حوزه آشکار می‌گردد. در این رابطه ذکر چند نکته ضروری است:

۱. ایران از نظر تاریخی جزء نخستین جوامعی بوده که تشکیلاتی را با مضامین بیمه‌های اجتماعی امروزی ایجاد کرده است و پیشینه مدون حقوقی تأمین اجتماعی به‌معنای کنونی در ایران به بیش از یک قرن پیش باز می‌گردد؛

۱. بند «۱» ماده (۳) قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور، مصوب ۱۳۸۹/۲/۲۵ و با اعمال اصلاحات، مصوب ۱۳۸۹/۱۲/۱۸.

به‌طوری که اولین صندوق بازنشستگی در سال ۱۲۸۷ با تصویب قانون وظایف^۱ در مجلس اول مشروطه ایجاد شد و کارمندان دولت را مشمول «پرداخت حقوق بازنشستگی و وظیفه» نمود. با توجه به سابقه قانونگذاری طولانی‌مدت و تغییر شرایط زمانی بیش از یک قرن گذشته نسبت به زمان حاضر، یقیناً خود مولد قوانین و مقررات پُرشماری است که ضرورتاً نیازمند بازبینی و اصلاح هستند.

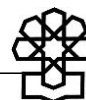
۲. تجربه تأسیس و تغییر مکرر در حوزه تأمین اجتماعی، دومین دلیل برای تنقیح قوانین و مقررات این حوزه است، به‌نحوی که در یک قرن گذشته به دفعات، ساختارها و قوانین حوزه تأمین اجتماعی دستخوش تغییرات اساسی بوده است. در این رابطه باید اشاره کرد که در حوزه کارگری اولین صندوق بیمه اجتماعی تحت عنوان «صندوق احتیاط کارگران راه‌آهن» در سال ۱۳۰۹ به تصویب دولت رسید. در حالی که اولین قانون کار ایران در ۱۳۲۵ توسط مجلس شورای ملی تصویب شد و طبق این قانون، کارفرمایان، علاوه بر اینکه مکلف به رعایت قانون بیمه کارگران بودند، باید دو صندوق شامل صندوق بهداشت (برای کمک به کارگر در مورد بیماری‌هایی که ناشی از کار نباشد) و صندوق تعاون (برای کمک در امور ازدواج، عائله‌مندی، بیکاری، از کارافتادگی، بازنشستگی، حاملگی و غیره) را در هر کارگاه تشکیل می‌دادند. تأسیس صندوقی به نام «صندوق تعاون و بیمه کارگران» برای معالجه و پرداخت غرامت کارگران، تولد تأمین اجتماعی به‌معنای سازمانی فراگیرتر در اواخر سال ۱۳۳۱ و تصویب «لایحه قانونی بیمه‌های اجتماعی کارگران» تغییر نام آن به «سازمان بیمه‌های اجتماعی»، تصویب «بیمه‌های اجتماعی روستاییان» در سال ۱۳۴۷ و درنهایت ادغام همه این ساختارها در سازمان تأمین اجتماعی سال ۱۳۵۴ نمونه‌ای از تغییرات زیاد در این حوزه هستند.

در این راستا معاونت مزبور با بررسی کلیه قوانین موضوعه (بیش از ۱۲ هزار عنوان) احکام مربوط با موضوع کار را استخراج و گردآوری کرده است. در گام بعد احکام مربوطه از جهت تعیین وضعیت و اعتبار مورد بررسی قرار گرفته است. در این راستا ابتدا فهرست کلیه «قوانین منسوخ صریح» در ۱۹۶ عنوان قانون و ۴۳۳ حکم قانونی مورد بررسی قرار گرفته است؛ هم‌زمان «قوانین مدت منقضی» مشتمل بر قوانین و مواد موقت و آزمایشی به‌همراه دلایل انقضای آنها توسط کارشناسان مربوطه در واحد نظارت مشخص و در فهرست مربوطه تنظیم شده است.

کنار گذاشتن موارد غیرمعتبر قطعی در بخش‌های منسوخ صریح و مدت‌منقضی، تهیه فهرست قوانین نامعتبر حوزه تأمین اجتماعی اعم از قوانین و مواد منسوخ ضمنی، منتفی با اجرا و موضوع منتفی و تکراری گام بعدی در تنقیح قوانین این حوزه را تشکیل می‌دهد. این کار از طریق بررسی مغایرت‌های موجود در مصوبات مجلس و تعارضات موجود در میان قوانین با یکدیگر و درنهایت تشخیص مصوبات معتبر از غیرمعتبر صورت گرفته است.

در این طرح کلیه قوانین و احکام نامعتبر مرتبط با حوزه تأمین اجتماعی که قبلاً در قوانین تنقیحی به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده‌اند و قوانین و احکام مرتبط با حوزه تأمین اجتماعی، مذکور در طرح‌های تنقیحی که فرایند تصویب در مجلس شورای اسلامی و نیز احکامی که با عناوین موضوعی مصوب معاونت قوانین مجلس شورای اسلامی ارتباط اصلی داشته و در دست اقدام هستند و همچنین قوانین دوره فترت (هیئت وزیران)، قوانین بودجه (به‌استثنای احکام دائمی) و قوانین برنامه‌های توسعه جهت پرهیز از تکرار و همچنین حفظ انسجام طرح‌های موضوعی، در این فهرست قید نشده‌اند.

۱. این قانون تا ۱۴ سال بعد از تصویب مجری بود.

جدول آماری قوانین و احکام قانونی حوزه کار به شرح زیر است:

جدول ۱. تفکیک وضعیت‌های تنقیحی

کل قوانین		وضعیت تنقیحی
تعداد احکام	تعداد عنوان قانون	
۳۸۲	۳۵	احکام منسوخه ضمنی و منتفی
۱۱۱۰	۱۶۰	احکام مدت منقضی

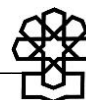
مأخذ: پیش‌نویس طرح فهرست قوانین و احکام نامعتبر در حوزه کار، معاونت قوانین مجلس شورای اسلامی، ثبت ۷۳۱.

بررسی کارشناسی

در جدول ذیل به بررسی موارد تنقیحی می‌پردازیم و با بیان مستندات و دلایل تنقیح، موارد نسخ صریح، نسخ ضمنی، مدت منقضی و منتفی به اجرا مشخص شده است:

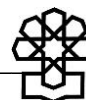
ردیف	عنوان قانون	بخش قانون	تاریخ	نوع نسخ	مستندات و دلایل کارشناسی
۱	حقوق ورثه مرحوم مصدق‌الدوله (عیال) و دو نفر صبیبه هرکدام سالی چهل تومان و پسر کوچک سالی شصت تومان)	کل قانون	۱۲۸۸/۱۱/۱۲	مدت منقضی	با توجه به متن ماده‌واحد، این قانون منقضی می‌باشد.
۲	حقوق ورثه مرحوم اعتمادالدوله (دو پسر نفری یکصد هزار تومان و صبایا و عیالش نفری پنجاه تومان)	کل قانون	۱۲۸۸/۱۱/۱۴	مدت منقضی	با توجه به متن ماده‌واحد، این قانون منقضی می‌باشد.
۳	حقوق ورثه میرزا محمد علیخان لشکرنویس	کل قانون	۱۲۸۸/۱۱/۱۴	مدت منقضی	با توجه به متن ماده‌واحد، این قانون منقضی می‌باشد. در همین تاریخ قوانین زیر به دلیل مدت منقضی نسخ شده‌اند ولیکن ذکر نشده است: حقوق ورثه مرحوم شیخ‌الاسلام قزوینی مصوب ۱۲۸۸ حقوق ورثه مرحوم امین‌الوزراء، مصوب ۱۲۸۸
۴	مقرری ورثه عبدالعلی مجاهد	کل قانون	۱۲۹۰/۰۵/۲۳	مدت منقضی	با توجه به متن ماده‌واحد، این قانون منقضی می‌باشد.
۵	مقرری ورثه مرحوم وکیل‌التجار	کل قانون	۱۲۹۰/۰۷/۲۱	مدت منقضی	با توجه به متن ماده‌واحد، این قانون منقضی می‌باشد.
۶	قانون برقراری شصت‌ویک تومان و نه قران و پانزده شاهی شهریه درباره چهار نفر ورثه مرحوم عمادالدوله	کل قانون	۱۳۰۰/۱۲/۲۰	مدت منقضی	با توجه به متن ماده‌واحد، این قانون منقضی می‌باشد.
۷	قانون اجازه اعزام سی نفر شاگرد به خارجه برای تحصیلات فنون عملی راه‌آهن به مدت دو سال	تبصره «۲» ماده‌واحد	۱۳۰۹/۰۷/۲۶	مدت منقضی	با توجه به اینکه در حکم قانون مدت تعیین شده در ماده‌واحد و مدت آن سپری شده است مدت منقضی است. این قانون با حوزه رفاه و تأمین اجتماعی ارتباط مستقیم ندارد.

ردیف	عنوان قانون	بخش قانون	تاریخ	نوع نسخ	مستندات و دلایل کارشناسی
۸	قانون بودجه سال ۱۳۴۱ کل کشور	تبصره «۵۴» ماده واحد	۱۳۴۳/۰۸/۱۷	نسخ ضمنی	تبصره «۵۴» به موجب تبصره «۱۱» قانون اجازه پرداخت دو دوازدهم حقوق و هزینه کل کشور بابت دو ماه اول سال (۱۳۲۸) نسخ ضمنی شده است و تبصره «۱۱» قانون مذکور به موجب تبصره «۱» ماده واحد قانون راجع به اجازه دریافت مبلغ یک ریال به حق الثبت مرسوله سفارشی و بیمه و مبلغ دو (۲) ریال به حق الثبت هر امانت پستی مصوب ۱۳۶۰/۰۹/۱۷ نسخ صریح شده است.
۹	آیین نامه استخدامی سازمان بیمه های اجتماعی	کل قانون	۱۳۴۸/۰۲/۱۳	نسخ ضمنی	به استناد ماده (۱) «لایحه قانونی اصلاح قانون تشکیل سازمان تأمین اجتماعی» مصوب ۱۳۵۸/۰۴/۲۸ اداره امور سازمان ۱۳۵۸/۴/۲۸ مصوب تأمین اجتماعی به موجب اساسنامه ای است که به تصویب هیئت وزیران می رسد. طبق ماده (۲۴) اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۷، امور استخدامی این سازمان به موجب آیین نامه ای که به تصویب هیئت وزیران می رسد. تا زمانی که آیین نامه جدید تصویب شود، آیین نامه های سابق معتبر هستند. بنابه مستندات فوق آیین نامه استخدامی سازمان تأمین مصوب ۱۳۸۶/۱۲/۲۸ در حال حاضر مجری بوده و بر همین اساس نسخ آیین نامه استخدامی سازمان تأمین اجتماعی (سازمان بیمه های اجتماعی سابق) مصوب ۱۳۴۸ و اصلاحات و الحاقات منسوخ ضمنی شده است.
۱۰	قانون بیمه های اجتماعی روستاییان	مواد (۱) تا (۶) - ماده (۹) و بندهای «۱» تا «۶» و «۸» و «۹» آن - مواد (۱۰) تا (۲۰) و تبصره های آن و ماده (۲۲)	۱۳۴۸/۰۲/۲۱	نسخ ضمنی	این قانون هر چند به موجب ماده (۲۲) برای مدت پنج سال تصویب شده است، ولی با توجه به شرط ذکر شده در ماده، نمی توان این قانون را مدت منقضی دانست. با توجه به مفاد مواد (۶) و ۸ و ۱۰ و (۱۱۷) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و مواد (۱) تا (۳) قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۳ و نیز آیین نامه بیمه اجتماعی روستاییان و عشایر مصوب ۱۳۸۳/۱۱/۱۴ هیئت وزیران به طور ضمنی نسخ شده است.
۱۱	آیین نامه اجرایی ماده (۱۶) قانون بیمه های اجتماعی روستاییان در مورد بیمه های درمانی روستاییان	کل قانون	۱۳۴۸/۰۴/۲۳	نسخ ضمنی	هر چند مدت آزمایشی پنج سال در ماده (۸) این آیین نامه تعیین شده است، ولی در صورت ضرورت احکام این آیین نامه، شرط مذکور در ماده (۲۲) قانون بیمه های اجتماعی روستاییان مصوب ۱۳۴۸/۰۲/۲۱ به اجرا درمی آید شرطی که تا زمان تصویب مقررات جدید مقررات فعلی باید رعایت گردد. بنابراین در

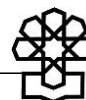
ردیف	عنوان قانون	بخش قانون	تاریخ	نوع نسخ	مستندات و دلایل کارشناسی
					صورت ضرورت تا تصویب مقررات جدید احکام این آیین‌نامه معتبر دانسته می‌شوند. اما با توجه به نسخ ضمنی شدن ماده (۱۶) به موجب ماده (۸) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴/۰۴/۰۳ که بیمه افراد مشمول قانون بیمه‌های اجتماعی روستاییان را مشمول قانون تأمین اجتماعی دانسته است و با توجه به مفاد فصل سوم قانون تأمین اجتماعی بالاخص مواد (۲۸) و (۲۹)، مواد این قانون منسوخ ضمنی شده است.
۱۲	قانون الحاق مواد (۲۳) و ۲۴ و ۲۵ و (۲۶) به قانون بیمه‌های اجتماعی روستاییان	کل قانون	۱۳۴۹/۰۲/۰۸	نسخ ضمنی	این قانون هرچند به موجب ماده (۲۲) قانون بیمه‌های اجتماعی روستاییان برای مدت پنج سال تصویب شد، ولی با توجه به شرط ذکر شده در ماده، نمی‌توان این قانون را مدت‌منقضی دانست. با توجه به مفاد مواد (۶) و (۸ و ۱۰ و ۱۱۷) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و مواد (۱) تا (۳) قانون ساختار نظام رفاه و تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۳ و نیز آیین‌نامه بیمه اجتماعی روستاییان و عشایر مصوب ۱۳۸۳/۱۱/۱۴ هیئت وزیران به‌طور ضمنی نسخ شده است.
۱۳	قانون خدمت وظیفه عمومی	ماده (۴۴) و تبصره‌های «۳» و «۴» آن	۱۳۵۰/۰۲/۱۳	نسخ ضمنی	به استناد بخش سوم فصل چهارم «قانون خدمت وظیفه عمومی» مصوب ۱۳۶۳/۰۷/۲۹ نسخ ضمنی شده است.
۱۴	اصلاح قانون بیمه‌های اجتماعی روستاییان مصوب ۴۸/۰۲/۲۱ و قانون مواد الحاقی به قانون مذکور مصوب ۱۳۴۹/۰۲/۰۸	کل قانون	۱۳۵۰/۰۳/۰۱	نسخ ضمنی	این قانون هرچند به موجب ماده (۲۲) قانون بیمه‌های اجتماعی روستاییان برای مدت پنج سال تصویب شد، ولی با توجه به شرط ذکر شده در ماده، نمی‌توان این قانون را مدت‌منقضی دانست. با توجه به مفاد مواد (۶) و (۸ و ۱۰ و ۱۱۷) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و مواد (۱) تا (۳) قانون ساختار نظام رفاه و تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۳ و نیز آیین‌نامه بیمه اجتماعی روستاییان و عشایر مصوب ۱۳۸۳/۱۱/۱۴ هیئت وزیران به‌طور ضمنی نسخ شده است.
۱۵	قانون نظام صنفی	کل قانون	۱۳۵۰/۰۳/۱۶	نسخ ضمنی	مستنداً به ماده (۹۶) قانون نظام صنفی مصوب ۱۳۸۲/۱۲/۲۴ قانون نظام صنفی مصوب ۱۳۵۰ نسخ ضمنی شده است.
۱۶	آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۶) الحاقی به قانون بیمه‌های اجتماعی روستاییان	کل قانون	۱۳۵۰/۰۳/۱۶	نسخ ضمنی	قانون بیمه‌های اجتماعی روستاییان مصوب ۱۳۴۸/۲/۲۱ هرچند به موجب ماده (۲۲) برای مدت پنج سال تصویب شد، ولی با توجه به شرط ذکر شده در ماده، نمی‌توان این قانون را مدت‌منقضی دانست. این قانون با توجه به مفاد مواد (۶، ۸، ۱۰ و ۱۱۷) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ و مواد (۱) تا (۳) قانون ساختار نظام رفاه و تأمین اجتماعی

ردیف	عنوان قانون	بخش قانون	تاریخ	نوع نسخ	مستندات و دلایل کارشناسی
					مصوب ۱۳۸۳ و نیز آیین‌نامه بیمه اجتماعی روستاییان و عشایر مصوب ۱۳۸۳/۱۱/۱۴ هیئت وزیران به‌طور ضمنی نسخ شده است؛ لذا این آیین‌نامه نیز منسوخ ضمنی می‌باشد.
۱۷	قانون تشکیل سازمان رادیو تلویزیون ملی ایران	بند «۵» ماده (۱۱)	۱۳۵۰/۰۳/۲۹	نسخ ضمنی	به‌نظر می‌رسد با توجه به تشکیلات جدیدی که در «قانون اداره صداوسیما جمهوری اسلامی ایران» مصوب ۱۳۵۹/۱۰/۰۸ و همچنین به‌موجب ماده (۸) «اساسنامه سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران» مصوب ۱۳۶۲/۰۷/۲۷ کل ماده (۱۱) نسخ شده باشد نه اینکه فقط بند «۵» ماده مذکور نسخ شده باشد. ارتباط موضوع با حوزه رفاه و تأمین اجتماعی مشخص نمی‌باشد.
۱۸	آیین‌نامه وظایف و اختیارات شورای عالی تأمین اجتماعی	مواد (۱) تا (۴) و تبصره‌های آن - ماده (۶) و تبصره آن - ماده (۷)	۱۳۵۰/۱۱/۰۲	نسخ ضمنی	شورای عالی تأمین اجتماعی طبق ماده (۳) «قانون حمایت کارمندان در برابر اثرات ناشی از پیری و ازکارافتادگی و فوت» ۱۳۴۹ برای نظارت بر حسن اجرای این قانون تشکیل شد. به‌موجب ماده (۱۱) «قانون تشکیل وزارت بهداشتی و بهزیستی» مصوب ۱۳۵۵ قانون حمایت کارمندان در برابر اثرات ناشی از پیری و ازکارافتادگی و فوت نسخ صریح گردید و از طرفی تبصره «۱» ماده (۱۹) «قانون تأمین اجتماعی» مصوب ۱۳۵۴ اشعار می‌دارد: «وظایف و اختیارات شورای عالی تأمین اجتماعی موضوع ماده (۳) قانون حمایت کارمندان در برابر اثرات ناشی از پیری و ازکارافتادگی و فوت عیناً به شورای عالی تأمین اجتماعی موضوع این قانون محول و شورای مذکور منحل می‌شود» به‌موجب ماده (۱۷) قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی» مصوب ۱۳۸۳ ارکان سازمان‌های بیمه‌ای از جمله سازمان تأمین اجتماعی عبارتند از: هیئت امنا، هیئت مدیره، مدیرعامل و هیئت نظارت. بر این اساس هیئت امنا جایگزین شورای عالی تأمین اجتماعی گردید. اعضای هیئت امنا به‌موجب بند «ب» ماده‌واحد «قانون اصلاح ماده (۱۱۳) قانون مدیریت خدمات کشوری و چگونگی تعیین مدیریت سازمان تأمین اجتماعی و صندوق‌های بازنشستگی و بیمه‌های درمانی» مصوب ۱۳۸۸/۱۲/۰۵ مشخص گردید. همچنین وظایف و اختیارات هیئت امنای سازمان تأمین اجتماعی به‌موجب ماده (۸) اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۹/۵/۳ تعیین شده است. با توجه به جمع جهات قانون مذکور نسخ ضمنی شده است.
۱۹	آیین‌نامه اجرایی قانون اصلاح قانون سازمان دفاع غیرنظامی کشور مربوط به وظایف و تشکیلات	مواد (۱) تا (۹) و تبصره‌های آن	۱۳۵۱/۱۲/۲۷	ادغام دستگاه مجری منتفی	به‌موجب ماده‌واحد «لایحه قانونی راجع به ادغام سازمان‌های آمادگی ملی و بسیج غیرنظامی و دفاع غیرنظامی در سازمان بسیج ملی» مصوب ۱۳۵۹/۰۴/۰۴ شورای انقلاب، سازمان‌های آمادگی و بسیج غیرنظامی و دفاع غیرنظامی در سازمان

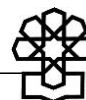
ردیف	عنوان قانون	بخش قانون	تاریخ	نوع نسخ	مستندات و دلایل کارشناسی
					بسیج ملی ادغام می‌شوند و تمام بودجه و دارایی و تعهدات آنها به سازمان اخیرالذکر منتقل می‌گردد. همچنین به موجب ماده (۱) «قانون ادغام سازمان بسیج ملی (مستضعفین) در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی» مصوب ۱۳۵۹/۱۰/۲۸ مجلس شورای اسلامی، سازمان بسیج ملی (مستضعفین) که طبق لایحه قانونی مصوب ۱۳۵۹/۴/۱۹ شورای انقلاب ایجاد گردید، تحت عنوان واحد بسیج مستضعفین در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ادغام می‌شود و مسئولیت اداره و فرماندهی آن به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی واگذار می‌گردد لذا با توجه به تغییرات فوق کل قانون مذکور منتهی می‌باشد.
۲۰	قانون بودجه اصلاحی سال ۱۳۵۲ و بودجه سال ۱۳۵۳ کل کشور	تبصره «۵۴» ماده واحده	۱۳۵۲/۱۱/۰۷	منتفی	با عنایت به قانون لغو عوارض دروازه‌ای مصوب ۱۳۴۸/۰۲/۲۳ و تبصره «۴۰» قانون بودجه سال ۱۳۴۴ کل کشور مصوب ۱۳۴۳ نسخه ضمنی شده است و همچنین موضوع این تبصره به استناد ردیف ۲۸۸ قانون فهرست قوانین و احکام نامعتبر در حوزه سلامت مصوب ۱۳۹۹ این حکم نسخ صریح شده است.
۲۱	قانون شمول قانون بیمه‌های اجتماعی و بازنشستگی و تعاون افزارمندان کارگاه‌ها و کارخانجات ارتش به کارگران ژاندارمری کشور	کل قانون	۱۳۵۲/۱۱/۱۷	نسخ ضمنی	تبصره «۱» قانون مزبور مقرر می‌دارد که؛ هرگونه تغییری در قانون بیمه‌های اجتماعی و بازنشستگی و تعاون افزارمندان کارگاه‌ها و کارخانجات ارتش و آیین‌نامه اجرایی آن داده شود شامل افزارمندان ژاندارمری کشور نیز خواهد شد. ماده (۱) «قانون تعیین وضع استخدامی افزارمندان ارتش شاهنشاهی و تبدیل عنوان افزارمند به کارمند فنی» مصوب ۱۳۵۵/۱۲/۲۴ مجلس سنا مقرر می‌دارد که افزارمندانی که در ارتش شاهنشاهی خدمت می‌نمایند به عنوان کارمند فنی نامیده شده و جز در مورد طبقات شغلی و حقوق و مزایا مشمول مقررات اختصاصی استخدامی موضوع تبصره «۱» بند «ب» ماده (۵) قانون استخدام نیروهای مسلح شاهنشاهی خواهند بود. با توجه به ماده فوق که کارمندان ارتش را غیر از موارد مذکور مشمول تبصره «۱» ماده (۵) قانون استخدام نیروهای مسلح دانسته است و همچنین ماده قانون فوق ۵ (قانون تعیین وضع استخدامی افزارمندان ارتش شاهنشاهی و تبدیل عنوان افزارمند به کارمند فنی) که قانون بیمه‌های اجتماعی و بازنشستگی و تعاون افزارمندان کارخانه‌ها و کارگاه‌های ارتش را نسخ نموده است، همه قرائن دال بر این است که قانون مزبور نسخ ضمنی گردیده است.

ردیف	عنوان قانون	بخش قانون	تاریخ	نوع نسخ	مستندات و دلایل کارشناسی
۲۲	قانون بودجه اصلاحی سال ۱۳۵۳ و بودجه سال ۱۳۵۴ کل کشور	تبصره «۷۷»	۱۳۵۳/۱۱/۱۵	نسخ ضمنی	به استناد بند «الف» ماده (۱۰۹) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶ نسخ ضمنی گردید.
		تبصره «۷۸»		نسخ صریح	به موجب ماده (۱۱۸) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴، قانون بیمه‌های اجتماعی مصوب ۱۳۳۹ نسخ صریح گردید، موضوع این تبصره منتفی است.
۲۳	قانون تأمین اجتماعی	تبصره ماده «۴» (۴)	۱۳۵۴/۰۴/۰۳	نسخ ضمنی	این تبصره درخصوص مشمولین قانون حمایت کارمندان در برابر اثرات ناشی از پیری و ازکارافتادگی و فوت بود که به استناد ماده (۱۱) «قانون تشکیل وزارت بهداشتی و بهزیستی» مصوب ۱۳۵۵/۴/۱۶ نسخ ضمنی شده است.
		ماده (۹)		نسخ ضمنی	به استناد ماده واحد «قانون الزام سازمان تأمین اجتماعی به اجرای بندهای «الف» و «ب» ماده (۳) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۶۸/۰۸/۲۱ نسخ ضمنی شده است.
		ماده (۱۲)		نسخ ضمنی	به استناد قسمت انتهایی ماده (۱) «لایحه قانونی اصلاح قانون تشکیل سازمان تأمین اجتماعی» مصوب ۱۳۵۸/۰۴/۲۸ «آیین‌نامه استخدامی سازمان تأمین اجتماعی» مصوب ۱۳۸۶/۱۲/۲۸، «آیین‌نامه معاملات صندوق تأمین اجتماعی» مصوب ۱۳۹۰/۰۹/۰۸، «آیین‌نامه مالی صندوق تأمین اجتماعی» مصوب ۱۳۹۰/۰۹/۲۲ و اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی نسخ ضمنی شده است. ماده (۱۱) و ماده (۱۶) و تبصره «۱» ماده (۱۹) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ نیز لغو شده‌اند: ماده (۱۱) با تصویب قانون تشکیل شورای فنی و قانون انحلال سازمان خدمات درمانی ماده (۱۶) با تصویب قانون تشکیل سازمان تأمین اجتماعی مصوب شورای نگهبان در سال ۱۳۵۸ و آیین‌نامه آن و همچنین با استناد به ردیف ۱۳۷ قانون فهرست قوانین و احکام نامعتبر در حوزه معدن مصوب ۱۳۹۹/۱۰/۲۴ نسخ صریح شده است. تبصره «۱» ماده (۱۹) به دلیل تغییرات متعدد در مورد ارکان سازمان و تبدیل آن به هیئت امناء
		ماده (۱۳)		نسخ ضمنی	به استناد ماده (۱) «لایحه قانونی اصلاح قانون تشکیل سازمان تأمین اجتماعی» مصوب ۱۳۵۸/۰۴/۲۸ سازمان دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی و اداری است و امور آن منحصراً طبق اساسنامه‌ای که به تصویب هیئت وزیران می‌رسد، اداره خواهد شد. بر همین اساس حوزه مالی، معاملاتی و استخدامی سازمان تأمین اجتماعی براساس آیین‌نامه‌های مصوب اداره می‌گردد. آیین‌نامه «آیین‌نامه‌های مذکور عبارتند از: «آیین‌نامه استخدامی سازمان تأمین اجتماعی» مصوب ۱۳۶۸/۱۲/۲۸ «آیین‌نامه معاملات صندوق تأمین اجتماعی» مصوب ۱۳۹۰/۰۹/۰۸ و «آیین‌نامه

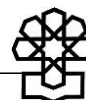
ردیف	عنوان قانون	بخش قانون	تاریخ	نوع نسخ	مستندات و دلایل کارشناسی
					مالی صندوق تأمین اجتماعی» مصوب ۱۳۹۰/۰۹/۲۲ و اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۹/۰۴/۲۰ نسخ ضمنی شده است.
		ماده (۱۴)		نسخ ضمنی	به استناد ماده (۱) «لایحه قانونی قانون تشکیل سازمان تأمین اجتماعی» مصوب ۱۳۵۸/۰۴/۲۸ سازمان دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی و اداری است و امور آن منحصراً طبق اساسنامه‌ای که به تصویب هیئت وزیران می‌رسد، اداره خواهد شد. لذا ماده (۱۴) به استناد ماده (۵) اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۹/۰۴/۲۰ نسخ ضمنی شده است.
		مواد (۱۵) و (۱۷)		نسخ ضمنی	ماده (۱۷) «قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی» مصوب ۱۳۸۳ به ارکان جدیدی که سازمان‌ها، نهادها و صندوق‌های حوزه امدادی، حمایتی و بیمه‌ای باید داشته باشند، اشاره می‌کند. طبق ماده (۱۷) ارکان این نهادها عبارتند از: «شورا یا مجمع و یا هیئت امناء، هیئت مدیره، هیئت نظارت و مدیرعامل». علاوه بر ارکان سازمان‌ها، نهادها و صندوق‌های حوزه‌های بیمه‌ای، حمایتی و امدادی طبق ماده (۱۲) قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی: «نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی دارای چهار رکن: ۱. شورای عالی رفاه و تأمین اجتماعی، ۲. وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی، ۳. نهادها، سازمان‌ها، مؤسسات و صندوق‌های اصلی هریک از قلمروهای بیمه‌های اجتماعی، بیمه‌های خدمات درمانی، امور حمایتی و امور امدادی و ۴. مؤسسات کارگزاری. بر این اساس ارکان مندرج در ماده (۱۵) قانون تأمین اجتماعی در حال حاضر مجری نیست و به موجب ماده (۱۷) قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی نسخ ضمنی می‌گردد. به موجب اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۹/۰۴/۲۰ ارکان سازمان تأمین اجتماعی طبق ماده (۱۷) قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی تعیین گردید. اعضای هیئت امنای سازمان تأمین اجتماعی به موجب «قانون اصلاح ماده (۱۱۳) قانون مدیریت خدمات کشوری و چگونگی تعیین مدیریت سازمان تأمین اجتماعی و صندوق‌های بازنشستگی و بیمه‌های درمانی مصوب ۱۳۸۸/۱۲/۰۵ تعیین می‌گردند. ماده (۱۷) نیز نسخ گردیده و هیئت امناء جایگزین شورای عالی شده است. در بخش نتیجه‌گیری مستندات و دلایلی جهت پیشگیری از نسخ ضمنی این مواد ارائه می‌گردد.

ردیف	عنوان قانون	بخش قانون	تاریخ	نوع نسخ	مستندات و دلایل کارشناسی
		ماده (۱۸)		نسخ ضمنی	سازمان تأمین اجتماعی به‌موجب تبصره «۲» ماده (۱۲) قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی به صندوق تأمین اجتماعی تغییر نام یافته است و ارکان این صندوق به‌موجب ماده (۶) اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۹/۰۴/۲۰ مشخص گردیده و هیئت امنای جایگزین شورای عالی شده است و تبصره «۱» بند «د» ماده (۸) اساسنامه مذکور درخصوص آیین‌نامه داخلی هیئت امنای صحبت کرده است.
		ماده (۱۹) و بندهای آن		نسخ ضمنی	سازمان تأمین اجتماعی به‌موجب تبصره «۲» ماده (۱۲) قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی به صندوق تأمین اجتماعی تغییر نام یافته است و ارکان این صندوق به‌موجب ماده (۶) اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۹/۰۴/۲۰ مشخص گردیده و هیئت امنای جایگزین شورای عالی شده است و تبصره «۱» بند «د» ماده (۸) اساسنامه مذکور درخصوص آیین‌نامه داخلی هیئت امنای صحبت کرده است.
		تبصره «۲» ماده (۱۹)		نسخ ضمنی	به استناد تبصره «۲» ماده (۷) اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۹/۰۴/۲۰
		ماده (۲۰) و تبصره آن		نسخ ضمنی	بند «ب» ماده (۱۷) قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۳/۰۲/۲۱ و مواد (۹) و (۱۱) اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۹/۰۴/۲۰
		ماده (۲۱)		نسخ ضمنی	سازمان تأمین اجتماعی به‌موجب تبصره «۲» ماده (۱۲) قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی به صندوق تأمین اجتماعی تغییر نام یافته است و ارکان این صندوق به‌موجب ماده (۶) اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۹/۰۴/۲۰ مشخص گردیده که هیئت مدیره یکی از ارکان آن است. شرح وظایف هیئت مدیره در ماده (۱۲) مشخص گردیده است.
		ماده (۲۲)		نسخ ضمنی	سازمان تأمین اجتماعی به‌موجب تبصره «۲» ماده (۱۲) قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی به صندوق تأمین اجتماعی تغییر نام یافته است و ارکان این صندوق به‌موجب ماده (۶) اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۹/۰۴/۲۰ مشخص گردیده که هیئت مدیره یکی از ارکان آن است. ماده (۱۳) اساسنامه مذکور درخصوص حدنصاب تصمیم‌گیری را مشخص کرده است.

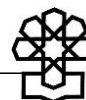
ردیف	عنوان قانون	بخش قانون	تاریخ	نوع نسخ	مستندات و دلایل کارشناسی
		مواد (۲۳) و (۲۴)		نسخ ضمنی	سازمان تأمین اجتماعی به موجب تبصره «۲» ماده (۱۲) قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی به صندوق تأمین اجتماعی تغییر نام یافته است و ارکان این صندوق به موجب ماده (۶) اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۹/۰۴/۲۰ مشخص گردیده و صحبتی از حسابرس نشده است. تبصره «۶» ماده (۱۶) اساسنامه مذکور وظایف بازرس قانونی را به عهده سازمان حسابرسی گذاشته است.
		ماده (۲۵)		نسخ ضمنی	سازمان تأمین اجتماعی به موجب تبصره «۲» ماده (۱۲) قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی به صندوق تأمین اجتماعی تغییر نام یافته است و ارکان این صندوق به موجب ماده (۶) اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۹/۰۴/۲۰ مشخص گردیده و صحبتی از حسابرس نشده است. تبصره «۶» ماده (۱۶) اساسنامه مذکور وظایف بازرس قانونی را به عهده سازمان حسابرسی گذاشته است.
		مواد (۲۶) و (۲۷) و تبصره آن		نسخ ضمنی	سازمان تأمین اجتماعی به موجب تبصره «۲» ماده (۱۲) قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی به صندوق تأمین اجتماعی تغییر نام یافته است و ارکان این صندوق به موجب ماده (۶) اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۹/۰۴/۲۰ مشخص گردیده است. مواد (۱۲) تا (۱۴) این اساسنامه تکلیف هیئت مدیره و مدیر را مشخص نموده و این مواد را نسخ ضمنی نموده است.
		جزء «الف» بند «۳» ماده (۵۸)		نسخ ضمنی	به موجب بند «۳» ماده (۴۸) «قانون حمایت خانواده» مصوب ۱۳۹۱/۱۲/۱ نسخ ضمنی شده است. حدنصاب سن برخورداری از خدمات درمانی برای فرزندان ذکور مستند به این قانون به شرط عدم اشتغال به کار به بیست سال افزایش یافته است و لذا جزء «الف» بند «۳» ماده (۵۸) باید حذف گردد.
		بند «۲» تبصره «۱» ماده (۷۲)		نسخ ضمنی	به موجب بند «۳» ماده (۴۸) «قانون حمایت خانواده» مصوب ۱۳۹۱/۱۲/۱ نسخ ضمنی شده است.
		بند «۱» ماده (۷۶)		نسخ ضمنی	به موجب جزء «۳» بند «ب» «قانون اصلاح تبصره «۲» الحاقی ماده (۷۶) قانون اصلاح مواد (۷۲) و (۷۷) و تبصره ماده (۷۶) مصوب ۱۳۷۱» مصوب ۱۳۸۰/۰۷/۱۴ نسخ ضمنی شده است.
		بند «۱» ماده (۸۱)		نسخ ضمنی	به موجب بندهای «۱» و «۲» ماده (۴۸) «قانون حمایت خانواده» مصوب ۱۳۹۱/۱۲/۱ نسخ ضمنی شده است. عیال دائم بیمه شده متوفی مادام که

ردیف	عنوان قانون	بخش قانون	تاریخ	نوع نسخ	مستندات و دلایل کارشناسی
					شوهر اختیار نکرده باشد می‌تواند از مستمری استفاده کند، اما با اصلاح قانون خانواده همسر بیمه شده متوفی در صورت ازدواج نیز حق بهره‌مندی از مستمری شوهر اول را دارد. لذا ماده فوق نسخ شده است.
		بند «۲» ماده (۸۲)		نسخ ضمنی	بهموجب قانون پرداخت مستمری به فرزندان زنان متوفی مشمول قانون تأمین اجتماعی و سایر صندوق‌های بازنشستگی مصوب ۱۳۸۶/۱۰/۰۵ نسخ ضمنی شده است. بهموجب این قانون فرزندان ذکور و اناث در صورت احراز شرایط می‌توانند از مستمری بازماندگان بیمه شده زن برخوردار باشند.
		مواد (۹۸) - (۱۰۰)		نسخ ضمنی	طبق قانون منع دریافت خسارات و جرائم و بهره‌مند در قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۶۱/۰۴/۱۳ ماده (۹۸) نسخ ضمنی گردید و «قانون دریافت جرائم نقدی از کارفرمایان کارگاه‌های مشمول قانون تأمین اجتماعی که ظرف مهلت مقرر نسبت به ارسال صورت مزد و حقوق بیمه‌شدگان و حق بیمه مربوط اقدام نمی‌نمایند» مصوب ۱۳۷۳/۵/۹ مواد مذکور را نسخ ضمنی کرده است.
۲۴	قانون معافیت ماشین‌آلات مخصوص حمل محمولات جنگلی و مجتمع‌های توسعه جنگل و چوب و کاغذ و صنایع وابسته از پرداخت حقوق و عوارض گمرکی و سود بازرگانی	کل قانون	۱۳۵۴/۰۴/۲۴	نسخ ضمنی	به استناد تبصره «۴» ماده (۲) «قانون اصلاح موادی از قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و چگونگی برقراری و وصول عوارض و سایر وجوه از تولیدکنندگان کالا، ارائه‌دهندگان خدمات و کالاهای وارداتی» مصوب ۱۳۸۱/۱۰/۲۲ «قانون اصلاح ماده (۲) قانون اصلاح موادی از (قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و چگونگی برقراری و وصول عوارض و سایر وجوه از تولیدکنندگان کالا، ارائه‌دهندگان خدمات و کالاهای وارداتی مصوب ۱۳۸۱» مصوب ۱۳۸۳/۰۱/۱۹ و بند «ج» ماده (۱۶۵) «قانون امور گمرکی» مصوب ۱۳۹۰/۰۸/۲۲ ماده مذکور منسوخ ضمنی شده است. (بهموجب قانون مالیات بر ارزش‌افزوده مصوب ۱۴۰۰/۳/۲ ترتیبات جدیدی درخصوص پرداخت حقوق و عوارض گمرکی و سود بازرگانی و همچنین معافیت آنها برقرار گردیده است. به‌نحوی که کلیه نظامات مربوط به پرداخت حقوق و عوارض گمرکی و سود بازرگانی سابق را ملغی نموده است).

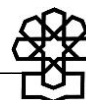
ردیف	عنوان قانون	بخش قانون	تاریخ	نوع نسخ	مستندات و دلایل کارشناسی
۲۵	قانون اصلاح تبصره «۳» ماده (۴۴) قانون خدمت وظیفه عمومی	کل قانون	۱۳۵۵/۰۳/۱۹	نسخ ضمنی	با توجه به آنکه قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۳ دارای احکام جدیدی راجع به معافیت کفالت است (ماده (۴۴))، احکام مربوط به معافیت کفالت قانون خدمت وظیفه عمومی ۱۳۵۰ و اصلاحات آن را به صورت ضمنی نسخ می‌نماید.
۲۶	لایحه قانونی اجازه پرداخت مبلغ هزار میلیون ریال بدون بهره و کارمزد به مدت ۶ ماه در مقابل وثیقه‌ای که از اموال شاه سابق می‌باشد به بانک مرکزی ایران	کل لایحه قانونی	۱۳۵۸/۰۲/۱۸	مدت منقضی	با توجه به اینکه در حکم قانون مدت تعیین شده و مدت آن سپری شده مدت منقضی است.
۲۷	لایحه قانونی اصلاح قانون تشکیل سازمان تأمین اجتماعی	ماده (۳) و تبصره‌های آن	۱۳۵۸/۰۴/۲۸	مدت منقضی	به موجب تبصره «۶» ماده (۳) مدت منقضی شده است.
۲۸	لایحه قانونی نحوه بازنشستگی و بازخرید خدمت کارکنان سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی سابق	کل لایحه قانونی	۱۳۵۸/۰۵/۲۵	مدت منقضی	به موجب ماده (۴) همین قانون مدت منقضی شده است.
۲۹	لایحه قانونی تشکیل شورای فنی موضوع ماده (۴) قانون تأمین خدمات درمانی مستخدمین دولت و انحلال سازمان تأمین خدمات درمانی	کل لایحه قانونی	۱۳۵۸/۰۹/۱۲	نسخ ضمنی	به موجب ماده (۲) قانون بیمه همگانی مصوب ۱۳۷۳/۸/۳ به منظور توسعه و تعمیم بیمه خدمات درمانی و اعمال وظایف سیاستگذاری، برنامه‌ریزی، ایجاد هماهنگی‌های اجرایی هدایت، نظارت و ارزشیابی سطح کمی و کیفی بیمه خدمات درمانی، «شورای عالی بیمه خدمات درمانی» تشکیل گردید. این شورا به نحوی جایگزین شورای فنی موضوع ماده (۴) قانون تأمین خدمات درمانی گردید. اعضای شورای عالی بیمه در ماده (۳) قانون بیمه همگانی تعیین گردیدند. با استناد به موارد مذکور، این قانون به صورت ضمنی نسخ می‌گردد.
۳۰	لایحه قانونی راجع به تمدید مهلت برای ترخیص کالاهای موجود در بنادر ایران	کل لایحه قانونی	۱۳۵۸/۱۰/۱۵	مدت منقضی	با توجه به اینکه در حکم قانون مدت تعیین شده و مدت آن سپری شده مدت منقضی است.
۳۱	لایحه قانونی اصلاح لایحه قانونی اجازه پرداخت مبلغ هزار میلیون ریال بدون بهره و کارمزد به مدت ۶ ماه در مقابل وثیقه‌ای که از اموال شاه سابق می‌باشد به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	کل لایحه قانونی	۱۳۵۸/۱۰/۲۹	مدت منقضی	با توجه به اینکه در حکم قانون مدت تعیین شده و مدت آن سپری شده مدت منقضی است.
۳۲	لایحه قانونی اصلاح لایحه قانونی نحوه بازنشستگی و بازخرید خدمت کارکنان سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی سابق ۱۳۵۸/۰۵/۲۵	کل لایحه قانونی	۱۳۵۸/۱۱/۲۷	مدت منقضی	به موجب بند «ج» موضوع اصلاح ماده (۴)، همین قانون مدت منقضی شده است.
۳۳	لایحه قانونی راجع به تأمین درمان معلولین و افراد خانواده آنها و همچنین افراد خانواده شهدای انقلاب اسلامی ایران	کل لایحه قانونی	۱۳۵۸/۱۲/۲۵	نسخ ضمنی	به استناد مواد (۱۲) و (۱۳) قانون جامع خدمت‌رسانی به ایثارگران مصوب ۱۳۹۱/۱۰/۰۲ مواد این قانون نسخ ضمنی شده است.

ردیف	عنوان قانون	بخش قانون	تاریخ	نوع نسخ	مستندات و دلایل کارشناسی
۳۴	لایحه قانونی راجع به تعیین حداکثر میزان کمک به تأمین حداقل هزینه معیشت زندگی برای افراد و گروه‌های نیازمند جامعه موضوع بند «ج» ماده (۲) قانون تشکیل سازمان خدمات رفاهی	کل لایحه قانونی	۱۳۵۹/۰۱/۰۶	نسخ ضمنی	اولاً سازمان خدمات رفاهی در حال حاضر قانون موجود نمی‌باشد. (به‌موجب ماده (۷) قانون تشکیل وزارت بهداری و بهزیستی مصوب ۱۳۵۵، کلیه دارایی و اعتبارات سازمان تأمین خدمات رفاهی به وزارت بهداری و بهزیستی منتقل گردید). ثانیاً در حال حاضر حوزه حمایتی و توانبخشی افراد آسیب‌پذیر جامعه به‌موجب قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی صورت می‌پذیرد و نهادهایی از قبیل سازمان بهزیستی و کمیته امداد امام خمینی (ره) متولی حوزه حمایت هستند.
۳۵	لایحه قانونی راجع به تخصیص اعتبارات لازم برای انجام وظایفی که به‌موجب فرمان امام خمینی رهبر و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران به عهده بنیاد شهید محول گردیده است.	کل لایحه قانونی	۱۳۵۹/۰۱/۲۷	مدت منقضی	با توجه به اینکه در حکم قانون مدت تعیین شده و مدت آن سپری شده است مدت منقضی است.
۳۶	لایحه قانونی پرداخت کمک‌هزینه به افراد پناهنده عراقی اسکان داده شده در مناطق غرب کشور	کل لایحه قانونی	۱۳۵۹/۰۲/۱۷	منتفی به اجرا	با اجرا منتفی شده است.
۳۷	لایحه قانونی راجع به استفاده کارکنان و پاسداران کمیته‌های انقلاب اسلامی ایران از مزایای حمایت و تأمین اجتماعی	کل لایحه قانونی	۱۳۵۹/۰۳/۱۸	نسخ ضمنی	به استناد ماده (۱) قانون نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۹/۰۴/۲۷ کمیته انقلاب در نیروی انتظامی ادغام گردید. حمایت‌ها و مزایای تأمین اجتماعی قانون مستخدمین طبق فصل هشتم مقررات استخدامی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۴/۶/۱۹ صورت می‌پذیرد. در نتیجه ماده مذکور نسخ ضمنی شده است.
۳۸	لایحه قانونی راجع به تأمین اعتبار جهت تعمیر پل‌ها و راه‌های خسارت‌دیده و سایر خسارات ناشی از سیل اخیر خوزستان	کل لایحه قانونی	۱۳۵۹/۰۴/۱۵	مدت منقضی	با توجه به اینکه در حکم قانون مدت تعیین شده و مدت آن سپری شده است مدت منقضی است.
۳۹	لایحه قانونی اساسنامه بنیاد مستضعفان	ماده (۱)	۱۳۵۹/۰۴/۲۱	نسخ ضمنی	به استناد ماده (۱) اساسنامه بنیاد مستضعفان انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۹ نسخ ضمنی است.
		ماده (۲)		نسخ ضمنی	به استناد ماده (۶) اساسنامه بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۰/۷/۱۵ و ماده (۶) اساسنامه بنیاد مستضعفان انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۹/۵/۱۱ نسخ ضمنی است.
		تبصره ماده (۲)		نسخ ضمنی	به‌موجب تبصره «۱» ماده (۷)، بند «الف» ماده (۸)، بندهای «۴» و «۵» ماده (۱۳) اساسنامه بنیاد مستضعفان انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۹/۵/۱۱ نسخ ضمنی است.
		مواد (۳) و (۴)		نسخ ضمنی	به‌موجب مواد (۳) و (۴) اساسنامه بنیاد مستضعفان انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۹/۵/۱۱ نسخ ضمنی است.

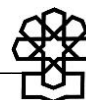
ردیف	عنوان قانون	بخش قانون	تاریخ	نوع نسخ	مستندات و دلایل کارشناسی
		ماده (۵)		نسخ ضمنی	به استناد ماده (۵) اساسنامه بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۰/۷/۱۵ و ماده (۵) اساسنامه بنیاد مستضعفان انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۹/۵/۱۱ نسخ ضمنی است.
		ماده (۶)		نسخ ضمنی	بهموجب مواد (۲) و (۱۰) اساسنامه بنیاد مستضعفان انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۹/۵/۱۱ نسخ ضمنی است.
		ماده (۷)		نسخ ضمنی	بهموجب ماده (۷) اساسنامه بنیاد مستضعفان انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۹/۵/۱۱ نسخ ضمنی است.
		ماده (۸)		نسخ ضمنی	بهموجب ماده (۲) اساسنامه بنیاد مستضعفان انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۹/۵/۱۱ نسخ ضمنی است.
		ماده (۹)		نسخ ضمنی	بهموجب ماده (۹) اساسنامه بنیاد مستضعفان انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۹/۵/۱۱ نسخ ضمنی است.
		مواد (۱۰) و (۱۱)		موضوع منتفی	با تصویب اساسنامه بنیاد مستضعفان انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۹/۵/۱۱ هیئت امنای جایگزین شورای مرکزی شد و انتخاب اعضا و وظایف هیئت امنای بهموجب ماده (۱۰) اساسنامه مذکور تعیین شده است. بنابراین این شورا و وظایف آن موضوعاً منتفی است.
		ماده (۱۲) و تبصره آن		موضوع منتفی	با عنایت به عدم شورای مرکزی در ساختار جدید بنیاد و ماده (۱۲) اساسنامه بنیاد مستضعفان انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۹/۵/۱۱ موضوع منتفی می‌باشد.
		ماده (۱۳)		نسخ ضمنی	به استناد مواد (۱۲) و (۱۳) اساسنامه بنیاد مستضعفان انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۹/۵/۱۱ نسخ ضمنی است.
		ماده (۱۴) و بندهای «۱» تا «۶» آن		نسخ ضمنی	بهموجب ماده (۱۳) اساسنامه بنیاد مستضعفان انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۹/۵/۱۱ نسخ ضمنی است. بند «۷» نیز به استناد ردیف ۲۳ ماده (۱۳) اساسنامه مصوب ۱۳۷۹ نسخ ضمنی شده است.
		ماده (۱۵)		موضوع منتفی	با توجه به عدم وجود ناظر مالی و شورای مرکزی در ساختار جدید بهموجب ماده (۹) اساسنامه و بندهای «۵» و «۱۹» ماده (۱۳) اساسنامه بنیاد مستضعفان انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۹/۵/۱۱ این ماده موضوع منتفی است.
		ماده (۱۶) و تبصره آن و مواد (۱۷) تا (۲۸)		موضوع منتفی	با توجه به عدم دفاتر منطقه‌ای و شوراهای شهرستان و استان در ساختار جدید بهموجب ماده (۹) اساسنامه بنیاد مستضعفان انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۹/۵/۱۱ احکام مربوط به این دفاتر موضوعاً منتفی است.

ردیف	عنوان قانون	بخش قانون	تاریخ	نوع نسخ	مستندات و دلایل کارشناسی
		ماده (۳۰)		موضوع منتفی	با توجه به تغییر ساختار بنیاد و عدم شورای حقوقی در ساختار جدید به موجب ماده (۹) اساسنامه بنیاد مستضعفان انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۹/۵/۱۱ احکام مربوط به این شورا موضوعاً منتفی است.
		ماده (۳۱)		موضوع منتفی	با توجه به تغییر ساختار بنیاد و عدم وجود ناظر مالی در ساختار جدید به موجب ماده (۹) اساسنامه بنیاد مستضعفان انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۹/۵/۱۱ احکام مربوط به این نهاد موضوعاً منتفی است.
		مواد (۳۲) و (۳۳)		نسخ ضمنی	با توجه به ماده (۱۱) اساسنامه بنیاد مستضعفان انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۹/۵/۱۱ نسخ ضمنی است.
		مواد (۳۴) و (۳۵)		نسخ ضمنی	به موجب ماده (۱۵) اساسنامه بنیاد مستضعفان انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۹/۵/۱۱ نسخ ضمنی است.
		ماده (۳۶)		نسخ ضمنی	به موجب ماده (۱۸) اساسنامه بنیاد مستضعفان انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۹/۵/۱۱ نسخ ضمنی است.
		ماده (۳۷)		نسخ ضمنی	به موجب بند «۱۶» و بندهای دیگر ماده (۱۳) و همچنین مواد دیگر اساسنامه بنیاد مستضعفان انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۷۹/۵/۱۱ نسخ ضمنی است.
۴۰	قانون تأمین مبلغ سه میلیارد ریال جهت مصارف ضروری و فوری مخصوصاً کمک به مصدومین و جنگ‌زدگان	کل قانون	۱۳۵۹/۱۲/۰۵	مدت منقضی	با توجه به اینکه در حکم قانون مدت تعیین شده و مدت آن سپری شده است مدت منقضی است.
۴۱	قانون مربوط به ترخیص و معافیت از پرداخت حقوق گمرکی، سود بازرگانی و عوارض و هزینه‌های گمرکی هدایایی که از جانب اشخاص، جمعیت‌ها و مؤسسات خیریه برای کمک به مردم جنگ‌زده و آسیب‌دیده از کشورهای خارج تاکنون وارد ایران شده و یا خواهد شد.	کل قانون	۱۳۶۰/۰۵/۲۶	نسخ ضمنی	مستند به مواد (۶) و (۷) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۴۰۰/۳/۲ و به استناد بند «ج» ماده (۱۶۵) قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۹۰/۰۸/۲۲ نسخ ضمنی شده است.
۴۲	قانون تمدید مهلت مقرر در لایحه قانونی تعیین حقوق خدمت و حقوق وظیفه و مستمری کسانی که به صورت موقت در ارتش استخدام و به علت انجام وظیفه شهید یا معلول شده‌اند.	کل قانون	۱۳۶۰/۰۸/۰۳	مدت منقضی	با توجه به اینکه در حکم قانون مدت تعیین شده و مدت آن سپری شده است مدت منقضی است. بهتر است «لایحه قانونی راجع به تعیین حقوق خدمت و حقوق وظیفه و مستمری کسانی که به صورت موقت در ارتش استخدام و به علت انجام وظیفه شهید یا معلول شده‌اند» مصوب ۱۳۵۸ نیز ذکر گردد.
۴۳	قانون برقراری حقوق وظیفه و مستمری نمایندگان مجلس و عائله تحت تکفل آنان در مقابل حوادث و سوانح ناشی از مسئولیت‌های خطیر نمایندگی	مواد (۱)، (۲) و تبصره‌های آن - مواد (۵) و (۶)	۱۳۶۰/۰۹/۰۲	مدت منقضی	به موجب مؤخره همین قانون مدت منقضی شده است و به نظر می‌رسد کل قانون منسوخ باشد.

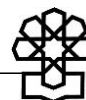
ردیف	عنوان قانون	بخش قانون	تاریخ	نوع نسخ	مستندات و دلایل کارشناسی
۴۴	قانون مربوط به وضعیت خدمت داوطلبان غیرنظامی که در مناطق عملیاتی با نیروهای مسلح همکاری می‌نمایند.	کل قانون	۱۳۶۰/۱۰/۱۴	مدت منقضی	بهموجب مؤخره همین قانون مدت منقضی شده است.
۴۵	قانون تأسیس وزارت صنایع سنگین	تبصره «۱» ماده (۲)	۱۳۶۱/۰۱/۲۲	مدت منقضی	کل قانون بهموجب مؤخره همین قانون نسخ شده است.
۴۶	قانون اصلاح بند «ث» ماده (۳) قانون برقراری حقوق وظیفه و مستمری نمایندگان مجلس شورای اسلامی و عائله تحت تکفل آنان در مقابل حوادث و سوانح ناشی از مسئولیت‌های خطیر نمایندگی	کل قانون	۱۳۶۱/۰۳/۲۷	مدت منقضی	بهموجب مؤخره قانون برقراری حقوق وظیفه و مستمری نمایندگان مجلس و عائله تحت تکفل آنان در مقابل حوادث و سوانح ناشی از مسئولیت‌های خطیر نمایندگی مصوب ۱۳۶۰/۰۹/۰۲ مدت منقضی شده است.
۴۷	قانون منع دریافت خسارات و جرائم و بهره مندرج در قانون تأمین اجتماعی	ماده واحد و تبصره «۱» آن	۱۳۶۱/۰۴/۱۳	نسخ ضمنی	بهموجب قانون دریافت جرائم نقدی از کارفرمایان کارگاه‌های مشمول قانون تأمین اجتماعی که ظرف مهلت مقرر نسبت به ارسال صورت مزد و حقوق بیمه‌شدگان و حق بیمه مربوط اقدام نمی‌نمایند مصوب ۱۳۷۳/۰۵/۰۹ نسخ ضمنی گردید.
۴۸	قانون وظایف و مسئولیت‌های جمعیت هلال احمر	تبصره «۴»	۱۳۶۲/۱۰/۲۰	نسخ ضمنی	بهموجب ردیف ۵ بند «ب» ماده (۱۰) و ماده (۷) قانون اساسنامه جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۷/۰۲/۰۸ نسخ ضمنی است.
۴۹	قانون هیئت‌های رسیدگی به تخلفات اداری	تبصره ماده (۱۰)	۱۳۶۲/۱۲/۰۹	مدت منقضی	کل قانون بهموجب مؤخره همین قانون نسخ شده است.
۵۰	قانون تمدید مهلت قانون مربوط به ترخیص و معافیت از پرداخت حقوق گمرکی، سود بازرگانی و عوارض و هزینه‌های گمرکی هدایایی که از جانب اشخاص، جمعیت‌ها و مؤسسات خیریه برای کمک به مردم جنگ‌زده و آسیب‌دیده از کشورهای خارج تاکنون وارد ایران شده و یا خواهد شد.	کل قانون	۱۳۶۳/۰۲/۳۰	نسخ ضمنی	به استناد تبصره «۴» ماده (۲) قانون اصلاح موادی از قانون برنامه سوم توسعه و چگونگی برقراری وصول عوارض مصوب ۱۳۸۱/۱۰/۲۲ و به استناد قانون اصلاح ماده (۲) قانون اصلاح موادی از قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و چگونگی برقراری و وصول عوارض و سایر وجوه از تولیدکنندگان کالا، ارائه‌دهندگان خدمات و کالاهای وارداتی مصوب ۱۳۸۱، مصوب ۱۳۸۳/۰۱/۱۹ نسخ ضمنی است.
۵۱	قانون نحوه تعدیل نیروی انسانی دستگاه‌های دولتی	ماده (۳) به‌استثنای تبصره آن	۱۳۶۶/۱۰/۲۷	نسخ ضمنی	بهموجب ماده (۱۰۳) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۰۷/۰۸ نسخ ضمنی شده است.
۵۲	قانون بازنشستگی پیش از موعد بیمه‌شدگان تأمین اجتماعی	کل قانون	۱۳۶۷/۰۲/۲۸	مدت منقضی	بهموجب تبصره «۱۰» همین ماده واحد مدت منقضی شده است.
۵۳	قانون مقررات استخدامی نهضت سوادآموزی جمهوری اسلامی ایران	مواد (۳۰) تا (۳۴) و تبصره‌های آنها و ماده (۳۸) به‌استثنای تبصره آن	۱۳۶۷/۰۶/۱۳	نسخ ضمنی	به استناد مواد (۱۰۱)، (۱۱۷) و (۱۲۷) قانون مدیریت خدمات کشوری، نسخ ضمنی است.

ردیف	عنوان قانون	بخش قانون	تاریخ	نوع نسخ	مستندات و دلایل کارشناسی
۵۴	قانون تسهیلات استخدامی و اجتماعی جانبازان انقلاب اسلامی	ماده (۲) و تبصره آن - مواد (۷) و (۱۲)	۱۳۶۸/۰۶/۲۶	مدت منقضی	کل قانون به‌موجب مؤخره همین قانون نسخ شده است.
۵۵	قانون الحاق دو تبصره به‌عنوان تبصره‌های «۳» و «۴» به ماده (۹) قانون روابط مؤجر و مستأجر مصوب ۱۳۶۲/۰۲/۱۳	تبصره «۳» الحاقی موضوع ماده‌واحد	۱۳۶۹/۰۷/۰۸	مدت منقضی	با توجه به اینکه در حکم قانون مدت تعیین شده و مدت آن سپری شده است مدت منقضی است.
۵۶	قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین	ماده (۲۳)	۱۳۶۹/۰۷/۱۷	مدت منقضی	کل قانون به‌موجب مؤخره همین قانون نسخ شده است.
۵۷	قانون مقررات استخدامی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران	تبصره «۴» ماده (۷۹) - بند «الف» ماده (۱۰۴) تا تبصره «۱» آن - ماده (۱۴۰) - ماده (۱۴۱) و تبصره‌های آن - بندهای «ب» و «ج» ماده (۱۴۷) - ماده (۱۶۲) و تبصره‌های آن - تبصره «۵» ماده (۱۶۳) - تبصره ماده (۱۶۷) - مواد (۱۷۰)، (۱۷۱)، (۱۷۳) - تبصره «۲» ماده (۱۷۵) - ماده (۱۷۶) و تبصره آن - مواد (۱۷۷)، (۱۷۸)، (۱۸۴) - تبصره ماده (۱۹۷)	۱۳۷۴/۰۶/۱۹	مدت منقضی	به‌موجب قانون تمدید مدت آزمایشی قانون مقررات استخدامی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۴ مصوب ۱۳۷۹/۴/۲۸ تمدید شده است و به‌موجب مؤخره همین قانون مدت منقضی شده است.

ردیف	عنوان قانون	بخش قانون	تاریخ	نوع نسخ	مستندات و دلایل کارشناسی
۵۸	قانون الحاق یک تبصره به بند «۱» ماده (۸۱) قانون تأمین اجتماعی	کل قانون	۱۳۷۴/۰۶/۲۱	نسخ ضمنی	بهموجب بند «۱» ماده (۴۸) قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۱/۱۲/۰۱ نسخ ضمنی است. درخصوص این بند در بخش نتیجه‌گیری نکاتی ارائه خواهد شد: حذف آن توصیه نمی‌گردد.
۵۹	قانون اصلاح موادی از قانون اساسنامه جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران	ماده (۵)	۱۳۷۴/۱۲/۲۲	مدت منقضی	با توجه به اینکه در حکم قانون مدت تعیین شده و مدت آن سپری شده است مدت منقضی است.
۶۰	قانون اصلاح لایحه قانونی راجع به تشکیل سازمان بهزیستی کشور مصوب ۱۳۵۹	ماده (۱)	۱۳۷۵/۱۱/۰۹	نسخ ضمنی	بهموجب تبصره «۲» ماده (۱۷) «قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی» مصوب ۱۳۸۳/۰۲/۲۱، سازمان بهزیستی وابسته به وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی است و رئیس آن توسط وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی انتخاب خواهد شد. ماده مذکور نسخ ضمنی است.
۶۱	قانون اصلاح قانون اصلاح ماده (۹) قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت	کل قانون	۱۳۸۰/۰۱/۲۲	نسخ ضمنی	بهموجب بند «۴» ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۰۷/۰۸ و ماده (۴۸) قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۱/۱۲/۰۱ نسخ ضمنی است.
۶۲	قانون اصلاح برخی از مواد قانون اصلاح مقررات بازنشستگی و وظیفه قانون استخدام کشوری	تبصره «۳» ماده (۱۱) موضوع بند «۱» ماده واحده	۱۳۸۰/۰۵/۲۴	نسخ ضمنی	بهموجب ماده (۱۱۳) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۰۷/۰۸ و ماده واحده قانون اصلاح ماده (۱۱۳) قانون مدیریت خدمات کشوری و چگونگی تعیین مدیریت سازمان تأمین اجتماعی و صندوق‌های بازنشستگی و بیمه‌های درمانی مصوب ۱۳۸۸/۱۲/۰۵ نسخ ضمنی است.
۶۳	قانون تنظیم بخشی از مقررات تسهیل نوسازی صنایع کشور و اصلاح ماده (۱۱۳) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	ماده (۱۱)	۱۳۸۲/۰۵/۲۶	مدت منقضی	بهموجب تکرار احکام در بند «ب» ماده (۱) قانون اصلاح قانون تأمین اجتماعی و برخی قوانین مربوط به منظور تشویق کارفرمایان به تأدیه دیون معوقه سنواتی بابت حق بیمه و بیمه بیکاری کارکنان مصوب ۱۳۷۸/۰۴/۰۸ نسخ ضمنی شده است. از طرفی مواد (۹) و (۱۰) این قانون تا پایان اجرای قانون برنامه پنجم توسعه اعتبار داشته و پس از آن نیز تنفیذ نشده است، لذا زمان آن منقضی گشته است.
۶۴	قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷	ماده (۴۲)	۱۳۸۴/۰۸/۱۵	نسخ ضمنی	بهموجب ماده (۱۵) قانون حمایت از حقوق معلولان مصوب ۱۳۹۶/۱۲/۲۰ و ماده (۲۱) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران مصوب ۱۳۹۱/۱۰/۲۰ نسخ ضمنی شده است.
۶۵	قانون اصلاح مواد (۹) و (۱۰) قانون تنظیم بخشی از مقررات تسهیل نوسازی صنایع کشور و اصلاح ماده (۱۱۳) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران	کل قانون	۱۳۸۵/۱۰/۲۶	مدت منقضی	با توجه به اینکه در حکم قانون مدت تعیین شده و مدت آن سپری شده است مدت منقضی است. با وجود این به نظر می‌رسد از آنجا که تبصره این اصلاحیه مربوط به تأمین بار مالی است و هنوز مطالبات صندوق‌ها در این زمینه تصفیه نشده، تبصره نباید نسخ گردد.

ردیف	عنوان قانون	بخش قانون	تاریخ	نوع نسخ	مستندات و دلایل کارشناسی
۶۶	قانون بازنشستگی پیش از موعد کارکنان دولت	تبصره‌های «۲-۴» و «۵» ماده‌واحد	۱۳۸۶/۰۶/۰۵	مدت منقضی	کل قانون به‌موجب ماده‌واحد همین قانون مدت منقضی شده است. همچنین «قانون تمدید قانون بازنشستگی پیش از موعد کارکنان دولت مصوب ۱۳۸۶» مصوب ۱۳۸۹ نیز به‌موجب مؤخره ماده‌واحد همین قانون مدت منقضی شده است.
۶۷	قانون اصلاح تبصره «۳» بند «۳» ماده (۸۰) قانون تأمین اجتماعی اصلاحی مصوب ۱۳۷۶	بند «۲» ماده‌واحد	۱۳۸۶/۱۱/۲۰	نسخ ضمنی	به‌موجب تبصره «۱» ماده‌واحد قانون تعیین تکلیف تأمین اجتماعی اشخاصی که ۱۰ سال و کمتر حق بیمه پرداخت کرده‌اند مصوب ۱۳۹۲/۰۷/۱۷ نسخ ضمنی شده است.
۶۸	قانون تفسیر اجرای تعرفه آموزشی در محاسبه آب بیمارستان‌های آموزشی و درمانی	کل قانون	۱۳۸۷/۰۲/۱۱	مدت منقضی	با توجه به متن ماده‌واحد، این قانون منقضی می‌باشد.
۶۹	قانون تشکیل سازمان مدیریت بحران کشور	ماده (۱) تا بند «ب» ماده (۲) - ماده (۳) تا بند «۲» ماده (۴) - بندهای «۴» تا «۹» ماده (۴) - ماده (۷) تا بند «۱۳» ماده (۸) - بند «۱۵» ماده (۸) تا بند «ج» ماده (۷) - تبصره «۲» (۹) و مواد (۱۱) تا (۱۵) و تبصره‌های آن	۱۳۸۷/۰۲/۳۱	مدت منقضی	کل قانون به‌موجب مؤخره همین قانون نسخ شده است.
۷۰	قانون بیمه کارگزاران مخابرات روستایی	کل قانون	۱۳۸۸/۱۰/۱۲	مدت منقضی	با توجه به متن ماده‌واحد، این قانون منقضی می‌باشد.
۷۱	قانون تمدید مدت اجرای آزمایشی قانون تشکیل سازمان مدیریت بحران کشور	کل قانون	۱۳۹۳/۰۲/۱۷	مدت منقضی	با توجه به متن ماده‌واحد، این قانون منقضی می‌باشد.
۷۲	قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور	تبصره ماده (۳)	۱۳۹۴/۰۲/۰۱	مدت منقضی	با توجه به اینکه در حکم تبصره مدت تعیین شده و مدت آن سپری شده است مدت منقضی است.
۷۳	قانون تمدید مدت اجرای آزمایشی قانون مدیریت خدمات کشوری	کل قانون	۱۳۹۱/۷/۹۱ ۱۳۹۲/۸/۱۴ ۱۳۹۴/۲/۲۰ ۱۳۹۵/۲/۲۰	مدت منقضی	با توجه به متن ماده‌واحد، این قانون منقضی می‌باشد.

با توجه به تورم قوانین که نتیجه سالیان متمادی قانونگذاری در حوزه تأمین اجتماعی است، تنقیح قوانین این حوزه ضروری است. با این حال پیشنهادهای ذیل جهت استحکام بخشی به طرح مورد بررسی، تقدیم می‌شود.

پیشنهادها

پیشنهاد می‌شود در مواردی که قانون دارای جایگزین است با نسخ دائمی هریک از موارد و تبصره‌های آن قانون جایگزین آن نیز درج و اعلام گردد. متن پیشنهادی قانونی جدید باید به نحوی تهیه شود تا ضمن منسوخ نمودن قوانین گذشته، جای هرگونه تفسیر و تداخل در وظایف را بگیرد. براساس قوانین گذشته هم‌اکنون اشتراک وظایف فی‌مابین صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر و سازمان تأمین اجتماعی است که جامعه هدف را بلا تکلیف و موجبات هم‌پوشانی‌های مکرر بیمه‌ای شده است، همانند قانون بیمه اجتماعی رانندگان حمل‌ونقل بار و مسافر برون شهری، قانون بیمه اجتماعی کشاورزان در سازمان تأمین اجتماعی، قانون بیمه اجتماعی کارگاه‌های مستقر در روستاها و شهرهای زیر بیست هزار نفر، قانون بیمه اجتماعی مشاغل فصلی و غیره.

مواد (۱۲) الی (۱۷) و (۱۹) الی (۲۷) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ به‌موجب لایحه قانونی اصلاح قانون تشکیل سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۸/۴/۲۸ شورای انقلاب و اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۸/۶/۱۰ هیئت وزیران منسوخ گردیده است. یکی از ثمرات این لایحه به‌عنوان یک اقدام فرخنده، بازگرداندن بخش درمان سازمان تأمین اجتماعی به سازمان مزبور بود که انتزاع آن از سازمان تأمین اجتماعی و الحاق آن به وزارت بهداشت در سنوات ماقبل آن اقدامی غیرکارشناسی بود. در این لایحه همچنین سازمان وابسته به وزارت بهداشتی و بهزیستی وقت قرار گرفت، امری که موجب اختلاف کارشناسی و نقد و بررسی‌های مختلف قرار گرفت و درنهایت با تأسیس وزارت رفاه و تأمین اجتماعی به‌موجب قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی، مصوب ۱۳۸۳/۲/۲۱ وزارت رفاه و تأمین اجتماعی جایگزین وزارت بهداشتی و بهزیستی در این خصوص شد و با تصویب قانون تشکیل وزارتخانه تعاون، کار و رفاه اجتماعی مصوب ۱۳۹۰/۴/۸ هم‌اکنون وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی جایگزین وزارت رفاه و تأمین اجتماعی شده است.

با توجه به مقدمه فوق و همچنین مفاد اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی مصوب جلسه ۱۳۵۸/۶/۱۰ شورای عالی تأمین اجتماعی یکی از چهار رکن اساسی سازمان تأمین اجتماعی در نظر گرفته شد. اعضای شورای عالی تأمین اجتماعی شامل چهار نفر نمایندگان حقوقی دولت (وزیر بهداشتی و بهزیستی به‌عنوان ریاست شورا؛ وزیر کار و امور اجتماعی یا معاون او؛ وزیر مشاور در سازمان برنامه و بودجه یا معاون او؛ وزیر اقتصاد و دارایی یا معاون او) سه نفر نمایندگان کارفرمایان (یک نفر کارفرمای واحدهای تولیدی صنعتی به انتخاب کنفدراسیون کارفرمایی به انتخاب وزیر صنایع و معادن، دو نفر کارفرمای واحدهای صنفی و بازرگانی به انتخاب وزیر بازرگانی) سه نفر نمایندگان بیمه‌شدگان (یک نفر نماینده بیمه‌شدگان به انتخاب وزیر کار و امور اجتماعی، یک نفر نماینده بیمه‌شدگان واحدهای اداری دولتی به انتخاب اتحادیه کارمندان دولت به انتخاب وزیر بهداشتی و بهزیستی، یک نفر نماینده بیمه‌شدگان واحدهای صنفی و بازرگانی به انتخاب وزیر بازرگانی) بودند که برای مدت سه سال انتخاب می‌شدند. با تصویب قانون ساختار نظام جامع

رفاه و تأمین اجتماعی که فی‌الواقع با هدف گفتمان‌سازی بین حاکمیت و نظامات رفاه و تأمین اجتماعی و به‌ویژه نظام بازنشستگی طراحی شده بود، دعوای ساختاری شدت یافت و این هدف بنیادین به فراموشی سپرده شد. از دل این قانون وزارت رفاه و تأمین اجتماعی باری دیگر احیا گردید. مطابق ماده (۱۷) این قانون وزارت رفاه و تأمین اجتماعی شورا یا مجمع یا هیئت امنای که در آن نصف به‌علاوه یک اعضا با پیشنهاد وزیر رفاه و تأمین اجتماعی و تأیید شورای عالی رفاه و تأمین اجتماعی و تصویب هیئت وزیران انتخاب می‌شدند. همچنین مقرر گردید مابقی اعضا نیز به تناسب تعداد افراد تحت پوشش توسط «خدمت‌گیرندگان متشکل و سازمان‌یافته» آنها براساس آیین‌نامه‌ای که به تصویب هیئت وزیران می‌رسد، تعیین گردند و تا زمان شکل‌گیری تشکلهای رسمی مرتبط اعضای مزبور به پیشنهاد وزیر رفاه و تأمین اجتماعی و تأیید شورای عالی رفاه و تأمین اجتماعی و تصویب هیئت وزیران انتخاب گردند. پس از تصویب این قانون مفاد اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی طی سال‌های ۱۳۸۷، ۱۳۸۹ و ۱۳۹۱ چهار بار با استناد به ماده (۱۷) قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی تغییر یافت. در مهم‌ترین و پُرسروصداترین تغییرات اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی دولت در ۱۶ مردادماه ۱۳۹۱ با استناد به قانون اصلاح ماده (۱۱۳) قانون خدمات کشوری، «صندوق» تأمین اجتماعی را به «سازمان» تأمین اجتماعی تغییر نام داد و هیئت امنای سازمان تأمین اجتماعی به‌عنوان هیئت امنای سایر صندوق‌های بیمه‌ای و از جمله صندوق بیمه اجتماعی روستاییان و عشایر نیز منصوب شدند. تغییر چندباره اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی در شرایطی با استناد به ماده (۱۷) قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی انجام شد که به اعتقاد برخی صاحب‌نظران انجام این تغییرات با استناد به ماده قانونی یادشده، اشتباه بوده است. به گفته این صاحب‌نظران، سازمان تأمین اجتماعی یک نهاد عمومی غیردولتی است که به‌موجب قانون اداره آن باید با رعایت سه‌جانبه‌گرایی (کارگر، کارفرما و دولت) و فارغ از ماده (۱۷) قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی صورت گیرد. این در حالی است که اساس مؤسسات بیمه‌ای چون صندوق بازنشستگی کشوری آینده‌ساز، نفت، بیمه‌ها، بانک‌ها، مس، فولاد و بیمه خدمات درمانی، دوجانبه (دولت و کارمند) بوده و مشمول ماده (۱۷) این قانون بودند. در تمامی این توضیحات کاهش نقش‌آفرینی شورای عالی رفاه و تأمین اجتماعی به‌وضوح مشاهده می‌شود و سپردن بخش مهمی از مسئولیت‌های قانونی این شورای فرباخشی به یک هیئت امنای که غالب آنها افرادی حقیقی و با انتخاب وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی انتخاب می‌شوند، محل شائبه و مذاقه بیشتر است. از این رو **نسخ مواد (۱۲) الی (۱۷) و (۱۹) الی (۲۷) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴ باعث ایجاد مشکل می‌گردد**. هرچند طرح مورد بررسی در مقام احصای موارد نسخ است و قدرتی در انجام یا عدم انجام نسخ ندارد، اما پیشنهاد می‌شود سازوکاری برای رفع اثر این نسخ پیش‌بینی گردد؛ این سازوکار می‌تواند در قالب قانونگذاری جدید برای حل این مشکل باشد.